

З ДНЕМ ПАСІЧНИКА!

КИЇВСЬКИЙ ВАЛЬС – «ЗНОВУ ЦВІТУТЬ КАШТАНИ»

У народній медицині використовують листя, квітки, насіння і кору **Гіркокаштану звичайного**. Зі свіжих квіток отримують сік, який застосовують при варикозному розширенні вен і геморої. Із кори готують відвар, що застосовують при захворюваннях печінки, жовчного міхура, селезінки, бронхітах, туберкульозі легень, кровотечах, а також для сидячих ванн при геморої. Відвар із оплоднів зеленого насіння використовують для промивання при маткових кровотечах. Спиртовий настій із висушених квіток застосовують у разі болю при ревматизмі й артрозах.

Каштан має неабияку лікувальну цінність. **Свіжі і сушені квіти, а також сік** з них нічим не замінний засіб при варикозному розширенню вен, слабкості судин і капілярів, облітерації судин кінцівок ніг. Вони мають крово- та лімфоочисну дію, тому травознай і дипломований фітотерапевт і хімік **О.М. Піон** **рекомендує вживати при захворюваннях крові: лейкоїї, фурункульозі, сепсисі, маститі в жінок, онкозахворюваннях**. «Восени разом з плодами, котрі розбиваються надвоє, падають зелені товстостінні їжачки захисної скоринки каштанів. Вони западають у землю і згнивають, а між іншим, з них можна виготовити препарат для гоєння ран, виразок, пролежнів, опіків. Для цього зі скоринки видобувають сік» [9].

Рецепт від А.І. Потопальського з каштанів для лікування тромбофлебітів і варикозного розширення вен: Збираємо для настойки-натирання протягом вегетаційного періоду від цвітіння до плодів: квіти гіркокаштану (1/3 трьохлітрової банки), недозрілі плоди-«їжачки» (1/3 трьохлітрової банки) і зрілі плоди гіркокаштану з колючою оболонкою (1/3 трьохлітрової банки). Кожен раз при заповненні частини банки доливаємо екстрагент (горілку заводську, або спирт, або самогонку, або Димексид, чи спирт з Димексидом) до покриття ним сировини на 2 см вище її рівня. Після останньої порції закладеного в банку гіркокаштану настойка повинна екстрагуватися не менше 7 днів (7–20

днів). Після цього можна використовувати як зовнішнє розтирання. Крім того, цю настоянку можна додавати до інших рослинних комплексів для зовнішнього застосування. Добре працює в поєднанні з квітами бузку і акації, айром, нагідками, буркуну та іншими.

Один з таких багатокомпонентних фітокомплексів одержав авторську назву «Остеохондрофлебоневросан» (ТУУ 20.4-16306764-004:2025) доктора А.І. Потопальського.

До речі, відомо, що французький **фітотерапевт Леклерк** вважав кінський каштан ефективним засобом для лікування простатитів і аденоми простати. Тому автор фітокомплексу «Остеохондрофлебоневросан» рекомендує, відповідно до власних спостережень, усім чоловікам з явищами статевої слабкості, аденоми простати і простатиту, і особливо довгожителю, вживати цей фітокомплекс.

Для лікування артритів і артрозу [4]: Взяти 3 стол. ложки квітів бузини чорної, 1 стол. ложку плодів гіркокаштану, 250 мл води. Рослинні компоненти збору подрібнити, перемішати, 3 стол. ложки суміші залити окропом, поставити на повільний вогонь, довести до кипіння і кип'ятити 10–15 хв., охолодити, процідити через 2–3 шари марлі. Вживати по 0,5 стакана 3–4 рази на день.

Для лікування ревматизму, ревматоїдного артриту і поліартриту, остеоартрозу, остеохондрозу, невритів і поліневритів [5]: Для приготування збору взяти траву хвоща польового – 10 г, листків кропиви дводомної – 40 г, листків рути запашної – 5 г, квіток кропиви глухої білої – 5 г, кори гіркокаштану звичайного – 20 г. Подрібнені рослинні компоненти перемішати, взяти 3 стол. ложки суміші, прокип'ятити в 0,75 л води. Вживати по 1 склянці 3 рази на добу. Поліпшує кровообіг у суглобах при дистрофічно-дегенеративному поліартриті, ремінералізує й ущільнює інтиму судин, запобігаючи розвитку дегенеративних змін у суглобах і міжхребцевих дисках. Має також знеболювальну дію.

При ішемічній хворобі серця, аритмії

[5]: Для збору взяти траву деревію звичайного – 10 г, квіти глоду криваво-червоного – 35 г, траву омели білої – 35 г, траву собачої кропиви серцевої (звичайної) – 35 г, кори каштану кінського – 35 г. Рослинні компоненти перемішати, взяти 2 стол. ложки суміші на 600 мл води, кип'ятити 3 хв., настояти 1 годину. Процідити і пити по 80–100 мл 5–6 разів на день за 15 хв. до їжі або через 30 хв. після їжі.

Для зниження в'язкості крові, очищення судин при атеросклерозі і тромбоемболії [6]: Зі свіжих плодів кінського каштану зняти коричневу шкаралупу, подрібнити її. 50 г подрібненої сировини всипати в скляну банку і залити 0,5 л горілки. Настоявати 14 днів. Після процідити і пити по 1 чайній ложці, попередньо змішавши настоянку з 0,25 склянки теплої кип'яченої води. Вживають засіб за годину до їжі, 2–3 рази на добу протягом місяця.

Для очищення судин [6]: Взяти 3 суцвіття каштану, залити 1 л окропу, дати настоятися 20–30 хв. Настій випити протягом дня по 3 ковтки. Курс очищення – 2–3 тижня. Можна використовувати дрібно нарізані коричневі шкурки плодів каштану – 2 стол. ложки на 1 л окропу. Вживають так, як і суцвіття.

При гіпертонічній хворобі I стадії [7]: Для приготування лікувального фітозбору взяти порівну – пагони багна звичайного, трави буквиці лікарської, листя суниці, пагони калини, квіти липи, пагони малини лісової, гілочки і листя омели білої, трави собачої кропиви (пустирнику), квіти гіркокаштану, квіти дивини (коров'яку), листя горіха грецького, траву вереску. Рослинні компоненти збору подрібнити до порошкоподібного стану. Взяти з суміші 6 г подрібненого збору, залити 300 мл окропу, нагріти на водяній бані 10 хв., настояти в термосі 2 години, процідити. Вживати в теплому вигляді по 70–100 мл 4 рази на день за 1 год. до їжі, останній раз за 1 годину до сну.

При гіпертонічній хворобі із стабільно високим артеріальним тиском II-III стадії [7]: Для приготування збору взяти порівну – листя хаменерію вузьколистого (іванчаю), пагони малини, траву меліси, траву собачої кропиви (пустирнику), кореневище щавлю кінського, пелюстки магнолії, коріння латаття білого (водяної лілеї білої), трави душиці, квітки гіркокаштану, коріння хвилівника звичайного (кірказону), трави кропиви, плоди пасльону чорного, плоди кмину, коріння лепехи (аїру), трави чабрецю, трави гірчака пташиного. Рослинні компоненти збору подрібнити до порошкоподібного стану. Взяти з

суміші 10 г подрібненого збору, залити 300 мл окропу, нагріти на водяній бані (без кипіння) 20 хв., настояти в теплі 3 години, процідити. Вживати в теплому вигляді по 1/4–1/3 склянки 3–4 рази на день за 30 хв. до їжі протягом місяця.

При I функціональному класі стенокардії [7], а також при деяких формах стенокардії, що вперше виникли, рекомендують, наприклад, такий фітозбір, в складі якого присутні квіти гіркокаштану: Для приготування збору взяти трави астрагалу (2 частини), плоди глоду (2 частини), листя суниці лісової (2 частини), квітки гіркокаштану (2 частини), плоди кропу (1 частину), плоди шипшини (1 частину), квітки гречки (1 частину), траву грициків (1 частину), корінь цикорію (1 частину). 8–10 г перемеленого в порошок цього збору залити 300 мл окропу, кип'ятити 3 хв., настоявати в теплі 1 годину, процідити. Вживати в теплому вигляді по 1/3 склянки 4–5 раз на день через 30 хв. після їжі впродовж місяця.

При II та III функціональних класах стенокардії [7] починати фітотерапію слід із зборів:

1. Для приготування збору взяти порівну – трави астрагалу, коріння валеріани, квіти каштану кінського, листя конвалії, трави м'яти перцевої, трави деревію звичайного, коріння лопуха, кукурудзяні стовпчики, листя яглиці звичайної. 10 г збору залити 350 мл води, настояти протягом 8 годин при кімнатній температурі, нагріти до кипіння (не кип'ятити). Процідити після остигання. Вживати за 4–5 раз в теплому вигляді за 1 годину до їжі, останній раз за 1 годину до сну. При нічних нападах вживати по 1/2 склянки в гарячому вигляді.

2. Для приготування збору взяти порівну – квітки календули, квіти каштану кінського, трави кропиви, трави лабазнику в'язолистого, квіти конвалії, трави м'яти перцевої, трави кропиви собачої, плоди фенхелю, корінь кульбаби. 8–10 г перемеленого в порошок цього збору залити 300 мл окропу, нагрівати на водяній бані 10 хв., настояти в теплі 1,5 години, остудити, процідити. Вживати в теплому вигляді по 1/3–1/2 склянки 3–4 рази на день за 30 хв. до споживання їжі. При нічних нападах вживати по 1/2 склянки в гарячому вигляді.

Для лікування хронічного гепатиту [7]: Фітотерапія хронічного гепатиту довготривала, більш того протягом 1 року безперервна, із зміною зборів кожні 1,5–2 місяці. Для фітотерапії використовують лікарські рослини з протизапальною, жовчогінною, ре-

паративною (стимулюючи регенерацію печінкових клітин) дією. Рослини з іншими властивостями додатково підбирають в залежності від клінічних проявів хвороби. Після першого року лікування при стабілізації процесу при хронічному персистуючому гепатиті (ХПГ) можна робити короточасні перерви на 2–3 тижні кожні 3–4 місяці. Фітотерапія ХПГ часто є головною протягом довгого часу. Збори, які при цих захворюваннях рекомендують, необхідно вживати в повному складі. Фітотерапія хронічно активного гепатиту (ХАГ) повинна проводитися безперервно паралельно в комплексі з медикаментозною терапією. Для приготування збору взяти траву буквиці, квіти василька синього, корені гравілату, листя дроку красильного, траву золототисячника, квіти гіркокаштану, кукурудзяні стовпчики, траву очанки, супліддя хмелю, плоди шипшини – порівну. 10 г подрібненого в порошок збору залити 250 мл окропу, настояти в термосі 8 годин, процідити. Вживати в теплому вигляді по 1/4 склянки 4 рази на день після їжі (можна додавати мед).

Вправа для лікування ревматичного болю [4]: Покласти в кишені одягу по каштану і час від часу стискати їх в руках. Таким чином, ви будете масажувати рефлекторні точки, та оздоровлюватись енергетично через енергетичне поле каштана і руки, і позбавлятися від ревматичного болю.

Для чищення зубів: Каштанове борошно можна використовувати як зубний порошок. Ним можна не лише оздоровити ясна, а й відбілити зуби на один тон.

Для миття волосся голови: Каштановим борошном можна мити голову замість шампуню. Цей варіант корисний при випадінні і швидкому посивінню волосся, а також при його швидкому забрудненні. Приблизно через місяць такого миття покращується живлення сальних залоз шкіри голови, цілком припиняється випадіння волосся, прискорюється його ріст і зменшується інтенсивність посивіння.

Для обличчя: Порошок з плодів каштана омолоджує шкіру обличчя, може допомогти позбутися пігментних плям і ластовиння. Для цього змішують 2 ст. л. порошку плодів гіркокаштану з невеликою кількістю води до утворення кашки, накладують її на шкіру, залишають на 10 хвилин, потім ретельно змивають теплою водою.

Деякі експериментальні і клінічні дані [3]:

При спостереженнях у добровольців «встановлено, що екстракт насіння каштана кінського підвищує тонус вен гомілки. Ряд

авторів описує сприятливу дію екстрактів каштана кінського при розширених венах, виразках гомілки внаслідок порушеної трофіки тканин в результаті розширення вен і при геморої».

«При лікуванні тромбофлебитів екстрактом або спиртовим настоєм з плодів каштана кінського набряк і місце запалення вен зменшуються, тромботичні маси розм'якшуються і поступово зникають. Аналогічні ефекти спостерігали і при геморої. При наявності варикозних виразок гомілки в результаті варикозних розширених вен препарати каштана кінського можуть викликати поступове очищення виразок і прискорення процесу одужання».

«Препарати каштана характеризуються сильним впливом на згортання крові. Зважаючи на це, клінічні випробування проводилися при захворюваннях з підвищеним згортанням крові (флебіти, варикозне розширення вен, геморої та ін.). У жарку пору року венозні захворювання нижніх кінцівок стають актуальною проблемою, адже чим вище температура повітря, тим значніше навантаження на венозну систему, а отже, більше ризик розвитку серйозних судинних ускладнень».

«Особливо ретельно проводилося експериментальне вивчення виділеного з каштана тритерпенового сапоніну – есцину і деяких його похідних. β -есцинат натрію і аморфна β -есцинова кислота при пероральному введенні чинять протизапальну дію на експериментальний набряк лапки щура, викликаний овальбуміном, опіком або застоєм, а також покращує резистентність капілярів, встановлену при проведенні петехіальної проби у морських свинок. При проведенні досліджень на різних моделях запалення встановлено, що есцин пригнічує початкову ексудативну стадію запалення (викликаного набряком при допомозі овальбуміна, декстрану, брадикініну та місцевого феномена Артюса). Проведеними фармакологічними дослідженнями есцину показано, що при місцевому застосуванні його на шкіру (досліди проводили на мишах і щурах), він швидко проникає в сусідні з місцем введення ділянки шкіри і м'язи під місцем введення. Резорбція його у внутрішніх органах обмежена. При внутрішньовенному введенні есцин швидко виводиться з організму з сечею і жовчу, а при пероральному застосуванні порівняно швидко всмоктується переважно з дванадцятипалої кишки».

Протипоказання. Препарати каштана кінського варто застосовувати під наглядом лікаря з контролем протромбіну крові. Передод-

Цвіте каштан їстівний

зування може викликати судоми. Заборонено використовувати препарати при підвищеній в'язкості крові і гіпотонії. З обережністю застосовувати при вагітності і лактації.

Практичне застосування в господарстві. Каштани – це поживний корм для тварин. Білу серцевину плодів, змелених у борошно, згодовують свійським птахам.

За вмістом білка й жирів, поживних речовин каштани кращі за пшеницю і кукурудзу. В одному кг каштанів міститься 40 г протеїну, 4,8 г кальцію і 1,5 г фосфору, тому їх з задоволенням поїдають свині і свійські птахи (качки, індики).

Розмноження і хвороби. Гіркокаштан звичайний розмножується насінням, яке дозріває у вересні-жовтні.

У міських насадженнях сильно пошкоджується мінуючою міллю.

Цей шкідник призводить до передчасного пожовтіння та опадання листя, що негативно впливає на зовнішній вигляд дерева. Також листя гіркокаштана можуть пошкоджувати гусениці акронікти, віруси (наприклад, латентний вірус кільцевої плямистості полуниці), різні грибкові захворювання (наприклад, коралова плямистість).

Використана література:

1. Інтернет ресурс - <https://suspilne.media/culture/751899-legendi-pisni-ta-literatura-ak-kastan-stav-simvolom-kieva/>
2. Інтернетресурс - <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/2966/girkokashtan>
3. Інтернет ресурс: журнал «Новини медицини і фармації» №8 (410), 2012- <http://esparma.com.ua/ua/uk/spetsialistam/varykozna-khvoroba/93-eksperimentalni-ta-klinichni-dani-likuvalnoi-dii-kashтана-kinskoho>
4. М.Романова «ПОДАГРА, РАДИКУЛІТ, АРТРОЗ. Перевірені рецепти і лікувальне харчування для збереження здоров'я суглобів» (рос.), Серія «Корисна книга» – Харьков, «Віват», 2017

5. Д.П. Плахтій, К.О. Бобкович, Е.О. Жигульова «Захворювання серцево-судинної системи. Лікування лікарськими рослинами і продуктами бджільництва.» Навчальний посібник. Вид. 2-е, доповнене і перероблене – Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2008.

6. А.В. Васильєва «Хвороби крові», Серія: Народна енциклопедія здоров'я. Лікувальні листи. Колекція - Київ, «Пресс-Кур'єр України», 2018

7. Т.О. Виноградова, Б.Н. Гажов, та ін. «ПРАКТИЧНА ФІТОТЕРАПІЯ» (Серія «Повна енциклопедія») (рос.)– М.: «ОЛМА-ПРЕСС», СПб: «Валері СПД», 1998

8. «Атлас медоносних рослин України» Л.І. Боднарчук, Т.Д.Соломаха, А.М. Ілляш, В.А. Соломаха, В.Г. Горючий – К., Урожай, 1993

9. Серія: Золота бібліотека здоров'я № 1-2 (2021). О. Пюан «Аптека Бур'янів» - Вид. ФОП Присяжнюк І.І. - 2021

З повагою і любов'ю до своїх читачів

А.І. ПОТОПАЛЬСЬКИЙ,

кандидат медичних наук, доцент, професор

Європейської академії проблем людини,

директор Інституту оздоровлення і

відродження народів України та

Благодійного фонду

"Небодарний цілитель",

заслужений винахідник України,

керівник «Центру духовного відродження

та оздоровлення людини і довкілля» на базі

Національного університету біоресурсів і

природокористування України,

старший науковий співробітник

Інституту молекулярної біології і генетики

Національної Академії наук України,

О.І. ВАСИЛЕНКО,

заступник директора Інституту

оздоровлення і відродження народів

України та Благодійного фонду

"Небодарний цілитель"

Електронна пошта для листів:

Labmsbar@gmail.com

Сайт: <https://www.potopalsky.kiev.ua/ua/index.html>

Увага! Самолікування може бути шкідливим для вашого здоров'я. Обов'язково проконсультуйтеся з вашим лікарем.